

EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTO ODELJENJE

PREDMET *SZUROVECZ PROTIV MAĐARSKE*

(Predstavka br. 15428/16)

PRESUDA

STRAZBUR

8. oktobar 2019.

PRAVNOSNAŽNO

24. februar 2020.

*Ova presuda postaje pravnosnažna pod okolnostima iz člana 44. stav 2.
Konvencije. Ona može biti predmet redakcijskih izmena*

Prevod ove presude je objavljen u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019-2022” i projekta „Sloboda izražavanja i sloboda medija u Srbiji (JUFREX)”. Ovaj nezvanični prevod se objavljuje uz podršku Evropske unije i Saveta Evrope, ali pod isključivom odgovornošću prevodilaca. Izraženi stavovi ne izražavaju nužno mišljenja Evropske unije.

Prevod sufinansiran
od strane Evropske unije

U predmetu *Szurovecz protiv Mađarske*,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrto odeljenje) na zasedanju veća u sastavu:

Ganna Yudkivska (Hana Jutkivska), *predsednica*,

Vincent A. De Gaetano (Vinsent A. De Gaetano),

Paulo Pinto de Albuquerque (Paulo Pinto de Albuquerke),

Iulia Antoanella Motoc (Julija Antoanela Motok),

Georges Ravarani (Žorž Ravarani),

Marko Bošnjak,

Péter Paczolay (Peter Pacolaj), *sudije*,

i Andrea Tamietti (Andrea Tamijeti), *zamenik sekretara Odeljenja*,

Posle većanja na zatvorenoj sednici 4. jula 2017. i 3. septembra 2019,

Donosi sledeću presudu, koja je usvojena poslednjeg pomenutog dana:

POSTUPAK

1. Predmet je formiran na osnovu predstavke (br. 15428/16) protiv Mađarske, koju je mađarski državljanin Illés Szurovecz (Ileš Surovec) (u daljem tekstu: podnosilac predstavke) podneo Sudu na osnovu člana 34. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija) 12. marta 2016. godine.

2. Podnosioca predstavke zastupao je gospodin T. Hüttl (T. Hitl), advokat iz Budimpešte. Vladu Mađarske (u daljem tekstu: Država) zastupao je Z. Tallódi (Ž. Talodi), njen zastupnik iz Ministarstva pravosuđa.

3. Podnosilac predstavke se pritužio da je bilo povređeno njegovo pravo na slobodu izražavanja po članu 10. Konvencije, naročito njegovo pravo na saopštavanje informacija zato što su domaće vlasti odbile da mu omoguće pristup prihvatnom centru u Debrecinu (u daljem tekstu: Prihvatni centar), gde su smeštani tražioci azila. Takođe je tvrdio da je bio prekršen član 13. Konvencije u tom smislu što nije imao na raspolaganju nikakav delotvoran pravni lek kojim bi mogao da ospori tu odluku.

4. Država je 9. juna 2016. godine obaveštena o pritužbama po osnovu članova 10. i 13. Konvencije, dok je ostatak predstavke proglašen neprihvatljivim po osnovu Pravila 54. stav 3. Poslovnika Suda. I podnosilac predstavke i Država dostavili su pismene podneske sa izjavama u vezi sa prihvatljivošću i meritumom. Pored toga, dobijeni su zajednički komentari trećih lica od organizacija: *Media Legal Defence Initiative* (Inicijativa za pravnu odbranu medija), *Index on Censorship* (Indeks cenzure), *The Reporters Committee for Freedom of the Press* (Novinarski komitet za slobodu štampe), *The European Publishers Council* (Savet evropskih izdavača), *PEN International*, *Hungarian Helsinki Committee* (Mađarski Helsinški odbor), *Dutch Association of Journalists* (Holandsko udruženje novinara) i *European Centre for Press and Media Freedom* (Evropski centar

za slobodu štampe i medija), kojima je predsednica veća dozvolila da intervenišu u pismenom postupku kao umešači (član 36. stav 2. Konvencije i Pravilo 44. stav 3. Poslovnika Suda).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnosilac predstavke rođen je 1993. i živi u mestu Mezeberenji.

6. Podnosilac predstavke je novinar internet informativnog portala abcug.hu. On je 7. maja 2015. stupio u kontakt s jednom organizacijom civilnog društva u nastojanju da izveštava o njenim aktivnostima u prihvatnom centru za tražioce azila i izbeglice u mestu Vamosšabadi. Tom prilikom su ga obavestili da zahtev za dozvolu za ulazak u prihvatni centar treba da pošalje na Kancelariju za imigracije i državljanstvo (*Office of Immigration and Nationality – OIN*).

7. Zahtev podnosioca predstavke odbilo je Odeljenje za štampu *OIN* 12. maja 2015. pozivajući se na prava o zaštiti ličnosti lica koja su smeštena u prihvatnom centru.

8. Podnosilac predstavke je 14. septembra 2015. podneo novi zahtev *OIN*-u. Tražio je dozvolu da uđe u Prihvatni centar u Debrecinu da bi razgovarao s ljudima koji tamo borave i da bi pripremio izveštaj o njihovim životnim uslovima, predviđajući da uz članak budu objavljene i fotografije. Precizirao je da bi fotografije bile snimljene samo uz dozvolu lica o kojima je reč i da će se, ako se pokaže da je to potrebno, on postarati da svaki put od snimljenog lica dobije izjavu sa odricanjem od prava. Razlog zbog koga je podnosilac predstavke izabrao Prihvatni centar u Debrecinu bilo je to što je želeo da pruži objektivnu sliku životnih uslova u tom centru, naročito nakon što je u aprilu 2015. godine Poverenik za osnovna prava podneo izveštaj u skladu sa Opcionim protokolom uz Konvenciju UN protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni ili postupaka i u tom izveštaju osudio životne uslove u tom centru, koji su, po njemu, mogli da se poistovete sa neljudskim i ponižavajućim postupanjem. Osim toga, taj prihvatni centar se u državnim medijima stalno predstavlja kao deo antiimigracione kampanje koju vodi Vlada.

9. *OIN* je 14. septembra 2015. odbio i taj njegov zahtev pozivajući se na član IV stav 1. Osnovnog zakona i na član 2. stav 5. Uredbe br. 52/2007 (XII.11) Ministarstva pravde i primene zakona. *OIN* je konstatovao da postoji stalni medijski interes za tražioce azila i da bi redovne posete Prihvatnom centru zadirale u privatni život lica koja se tamo nalaze. Osim toga, mnogi ljudi koji su smešteni u Prihvatnom centru pobjegli su od neke vrste progona i kada bi se o njima pojavile informacije u štampi, to bi moglo da ugrozi i njihovu bezbednost i bezbednost njihovih porodica. Domaće vlasti su odgovorne da obezbede da oni koji su te ljude progonili ne mogu preko

štampe da dobiju informacije o tome gde se oni sada, kao tražioci azila, nalaze.

10. Podnosilac predstavke je tražio sudsko preispitivanje odluke o odbijanju njegovog zahteva. Upravni sud i Sud za radne sporove u Budimpešti je 12. novembra 2015. proglasio njegovu prijavu neprihvatljivom budući da odgovor Kancelarije za imigracije i državljanstvo nije bio administrativna odluka u smislu člana 12. Zakona o upravnom postupku br. CXL iz 2004. godine, te prema tome nije podlegala sudskom preispitivanju.

11. U junu 2016. godine podnosilac predstavke je nameravao da poseti Prihvatni centar u Kermendu, zajedno sa jednim poslanikom u Parlamentu. Dok je poslaniku dozvoljeno da uđe u taj centar, podnosiocu predstavke je mogućnost pristupa uskraćena. Posle toga je 12. jula 2016. podnosilac predstavke objavio članak na osnovu izveštaja koji mu je podneo pomenuti poslanik.

II. MERODAVNO DOMAĆE PRAVO

12. Vladin Ukaz br. 301/2007 (XI.9) o sprovođenju Zakona o azilu, koji je bio na snazi u predmetnom vremenu, glasi kako sledi:

Član 12.

...

(3) Prihvatni centar je objekat kojim upravlja organ nadležan za izbeglice kako bi tu smestio lice koje traži priznanje, izbeglice, korisnike supsidijarne ili privremene zaštite i lica kojima je dozvoljen boravak i starao se o njima.

...

13. Ukaz br. 52/2007. (XII.11) Ministarstva pravde o organizacionoj strukturi sistema azila utvrđuje u svom relevantnom delu, kako sledi:

Član 2.

...

(5) Posetilac može ući na teren prihvatnog centra uz dozvolu direktora centra.

Dopuna Ukaza br. 52/2007 Pravilnik o kućnom redu prihvatnog centra

1. Lica koja su smeštena u prihvatni centar i posetioci prihvatnog centra dužni su da se podjednako povinuju pravilima ponašanja utvrđenim u pravilniku o kućnom redu.

2. Lica koja su smeštena u prihvatni centar i posetioci prihvatnog centra dužni su da se povinuju uputstvima zaposlenih u prihvatnom centru. Posetiocima koji krše pravilnik o kućnom redu biće naloženo da napuste područje prihvatnog centra.

3. Lica koja su smeštena u prihvatni centar i posetici prihvatnog centra dužni su da se ponašaju na način koji neće ometati prava drugih niti će remetiti mir drugih lica smeštenih u prihvatnom centru.

...

16. Lica koja traže priznanje, a smeštena su u prihvatni centar dužna su da unapred obaveste službenika organa vlasti nadležnog za azil o nameri da napuste centar.

III. RELEVANTNI MATERIJAL IZ MEĐUNARODNOG PRAVA

14. U svom Opštem komentaru br. 34. o članu 19. (Slobode mišljenja i izražavanja) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, koji je objavljen 12. septembra 2011. Komitet Ujedinjenih nacija za ljudska prava zauzeo je sledeći stav:

45. Po pravilu, u neskladu je sa stavom 3. da se ograničava sloboda novinara i drugih koji nastoje da ostvare svoju slobodu izražavanja (kao što su lica koja žele da otputuju na skupove vezane za zaštitu ljudskih prava), da se ograničava mogućnost putovanja van države članice, da se ograničava ulazak u državu članicu stranim novinarima primajući samo novinare iz određenih zemalja ili da se ograničava sloboda kretanja novinara i lica koja se bave istraživanjem stanja u pogledu poštovanja ljudskih prava unutar države članice (uključujući onemogućavanje da se ode na mesta koja su pogođena sukobima, mesta pogođena elementarnim nepogodama i poprišta navodnih kršenja ljudskih prava).

15. Komitet ministara Saveta Evrope doneo je 13. aprila 2016. godine Preporuku CM/Rec(2016)4 državama članicama o zaštiti novinarstva i bezbednosti novinara i ostalih medijskih aktera, koja u svom relevantnom delu glasi kako sledi:

26. Država ne treba neopravdano da ograničava slobodu kretanja novinara i ostalih medijskih aktera, uključujući prekogranično kretanje i pristup određenim područjima, zonama sukoba, mestima događanja i forumima, prema potrebi, jer su takva pokretljivost i mogućnost pristupa važni za prikupljanje vesti i informacija.

16. Komitet ministara je 26. septembra 2017. doneo Deklaraciju o zaštiti i unapređenju istraživačkog novinarstva koja između ostalog utvrđuje:

Komitet ministara Saveta Evrope

...

II. Poziva države članice da štite i promovišu istraživačko novinarstvo imajući na umu član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava, relevantnu sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava i druge standarde Saveta Evrope i da u tom kontekstu:

...

ii) obezbede slobodu kretanja profesionalnim medijskim poslenicima i njihov pristup informacijama u skladu sa standardima Saveta Evrope i da omoguće i olakšaju kritičko i dubinsko izveštavanje u službi demokratije;

...

IV. MATERIJAL IZ UPOREDNOG PRAVA

17. Sve države članice imaju nacionalno zakonodavstvo kojim se uređuju pitanja imigracije i azila. Međutim, ne uređuju sve države članice konkretno

i pitanje pristupa prihvatnim centrima i pravo na posetu tim centrima. Pored toga, nacionalna zakonodavstva se razlikuju kada je reč o tome na koje se pojedince i na koje centre ti propisi primenjuju. Neki nacionalni propisi primenjuju se na sve vrste imigranata i stranaca, dok drugi bliže određuju na koje se tačno vrste imigranata primenjuju. U mnogim slučajevima nacionalno zakonodavstvo kojim se uređuju prava tražilaca azila dopunjeno je pravilima koja važe za pojedinačne centre ili dodatnim (ponekad regionalnim ili lokalnim) propisima kojima se bliže uređuju uslovi za posete.

18. Bez obzira na to da li su posete moguće na osnovu nacionalnog zakonodavstva, regionalnih ili lokalnih propisa ili internih propisa samog prihvatnog centra, većina prihvatnih centara postavlja i neke praktične uslove za pristup, kao što su oni u kojima se uređuje vreme kada su posete moguće, ograničenje dužine poseta, određuje prostor u kome se posete mogu odvijati, zahteva da se posetilac registruje kada ulazi u prostorije centra ili da prethodno dobije dozvolu. Mnoge države takođe zadržavaju pravo samih prihvatnih centara da ograniče pristup. Najčešće se kao osnov za ograničenje pristupa centru navode razlozi bezbednosti, privatnosti, dobrobiti onih koji borave u centru, kao i sanitarni razlozi.

19. U dvadeset četiri države članice propisi ni na koji način ne uređuju pristup medija prihvatnim centrima; u tim državama se pristup medija ni na koji način ne olakšava, ali se i ne ograničava neposredna mogućnost medijskog pristupa centrima. Barem u deset država članica medijski predstavnici su dužni da dobiju prethodno ovlašćenje ili da prethodno najave svoju nameru da posete prihvatne centre [Jermenija, Austrija (na osnovu saveznog zakona), Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Estonija, Francuska, Letonija, Holandija, Norveška i Poljska]. U jednom manjem broju zemalja novinari imaju nešto širu mogućnost pristupa centrima nego što je imaju obični posetioci (Nemačka, Italija, Rumunija, Rusija, Srbija i Turska), što se mahom zasniva na zakonima kojima se uređuje pitanje slobode štampe ili slobode informacija u javnom interesu.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 10. KONVENCIJE

20. Podnosilac predstavke se pritužio po članu 10. Konvencije da su se domaće vlasti time što su odbile njegov zahtev da uđe u objekte Prihvatnog centra u Debrecinu kako bi napisao izveštaj o životnim uslovima tražilaca azila umešale u njegovo pravo na saopštavanje informacija. Član 10. Konvencije glasi kako sledi:

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez mešanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtevaju dozvole za rad televizijskih, radio i bioskopskih preduzeća.

2. Pošto korišćenje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbednosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja obaveštenja dobijenih u poverenju ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

A. Prihvatljivost

21. Država je tvrdila da se pritužba podnosioca predstavke zasniva na polaganju prava na pristup informacijama koje ne spadaju u polje dejstva člana 10. Svako pravo na pristup informacijama po osnovu člana 10. može se tumačiti samo kao pravo na primanje informacija koje drugi voljno daju. Postoji samo negativna obaveza Države u tom smislu da ne sme neopravdano da ometa pristup javno dostupnim informacijama i da ne sme nikoga da kazni za to što je dobio informacije od javnih vlasti.

22. Država je tvrdila da je, s obzirom na način na koji je formulisan član 10. Konvencije, nasuprot načinu na koji su formulisani drugi međunarodnopravni instrumenti koji se odnose na zaštitu ljudskih prava u delovima koji uređuju pitanje slobode izražavanja, kao i s obzirom na *travaux préparatoires* (pripreme radnje) za izradu člana 10, Bečku konvenciju o pravu ugovora i odavno utvrđenu sudsku praksu ESLJP, član 10. Konvencije nije primenljiv u ovom slučaju.

23. Država je dalje primetila da je Komitet ministara doneo zasebnu, konkretnu Konvenciju o pravu na pristup zvaničnim dokumentima, čime je takođe ukazao na to da tvorci člana 10. nisu nameravali da u Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda uključe pravo na informacije od javnih vlasti.

24. Sama činjenica da su visoke strane ugovornice u svom unutrašnjem zakonodavstvu ustanovile da pravo na traženje informacija ne opravdava pokušaj da se to pravo tumači kao pravo koje spada u polje dejstva jemstava utvrđenih u članu 10. zato što države imaju slobodu da usvoje viši nivo zaštite ljudskih prava u svom unutrašnjem pravnom sistemu od onog nivoa koji je utvrđen Konvencijom. Primenljivost člana 10. ni pod kakvim okolnostima ne može ići dalje od zahteva da se izvrši utvrđeno domaće pravo na pristup informacijama. Osim toga, pravo na pristup informacijama je autonomno pravo kojem je cilj jačanje transparentnosti i dobrog upravljanja i ono ni u kom slučaju nije samo dopuna pravu na slobodu izražavanja.

25. Stoga je Država pozvala Sud da ovu predstavku proglasi neprihvatljivom *ratione materiae*.

26. Država je dalje tvrdila da je pritužba podnosioca predstavke inkompatibilna *ratione personae* sa odredbama Konvencije. Država je pritom izrazila neslaganje da u ovom konkretnom slučaju podnosilac predstavke ima utuživu tvrdnju da je pretrpeo mešanje u pravo na slobodu govora jer on nikada nije bio sprečen da ostvari tu slobodu, niti je za njeno ostvarivanje

kažnjen. Uskraćivanje pristupa Prihvatnom centru nije ni na koji način uticalo na njegov doprinos debati o jednom pitanju od javnog interesa. Kako bi potkrepila taj svoj argument, Država je predložila da je podnosilac predstavke objavio članak o situaciji tražilaca azila koji žive u jednom drugom prihvatnom centru (Kermend), a da prethodno nije lično boravio u objektima tog centra.

27. Podnosilac predstavke je osporio primedbe Države. On je naveo da polje dejstva člana 10. i pravo na saopštavanje informacija ne treba da budu ograničeni tako da obuhvate samo one informacije za koje Država voljno dopusti da budu otkrivene. Pravo na primanje i saopštavanje informacija treba da omogući štampi da posmatra funkcionisanje javnih ustanova i da izveštava o svojim zapažanjima. On je dalje tvrdio da sama činjenica da je na kraju uspeo da nađe način da pripremi izveštaj o jednom prihvatnom centru ne podriva njegov status žrtve u ovom konkretnom slučaju.

28. ESLJP ukazuje na to da je suštinsko pitanje kojim se treba pozabaviti u ovom predmetu to da li je odbijanje zahteva podnosioca predstavke da mu se omogući pristup Prihvatnom centru dovelo, u konkretnim okolnostima ovog predmeta, do mešanja u njegovo pravo da prima i saopštava informacije kako je to pravo zajemčeno članom 10. Konvencije.

29. Pitanja o tome da li činjenice na koje se podnosilac predstavke pritužuje spadaju u polje dejstva člana 10. i o tome da li je podnosilac predstavke žrtva mešanja u prava koja ima po članu 10. prema tome su neraskidivo povezana sa meritumom predstavke. S tih razloga, ESLJP smatra da primedbe koje je uputila Država treba pridružiti raspravi o meritumu predstavke.

30. ESLJP primećuje da ova predstavka nije očigledno neosnovana u smislu člana 35. stav 3. tačka (a) Konvencije. On dalje primećuje da predstavka nije neprihvatljiva ni po jednom drugom osnovu. Sa svih navedenih razloga, predstavka mora biti proglašena prihvatljivom.

B. Meritum

1. Argumentacija stranaka

(a) Država

31. Država je u svom podnesku navela da ako Sud ustanovi da je član 10. primenljiv na predmete u kojima se radi o uskraćivanju pristupa informacijama, on to može učiniti samo u situacijama u kojima nemogućnost pristupa određenoj informaciji praktično sprečava podnosioca predstavke da izrazi mišljenje s obzirom na to da ne postoje alternativni načini za pribavljanje te informacije, a podnosilac predstavke prema građanskopravnoj ili krivičnopravnoj regulativi snosi odgovornost za činjeničnu tačnost svojih tvrdnji.

32. Budući da se podnosilac predstavke ovde pritužuje da je uskraćivanjem prava na pristup prostorijama Prihvatnog centra u Debrecinu bilo povređeno njegovo pravo na saopštavanje informacija i ideja, Država stoji na stanovištu da je odlučujuće to da podnosilac predstavke time što nije imao mogućnost pristupa nije bio sprečen da objavi svoje mišljenje o nedostacima u funkcionisanju sistema izdavanja azila u Mađarskoj i o uslovima u kojima žive tražioci azila.

33. Po oceni Države, pristup Prihvatnom centru nije bio neophodan da bi podnosilac predstavke izrazio svoje mišljenje o jednom pitanju od javnog interesa budući da je on imao pristup informacijama koje su mu pružile međunarodne organizacije i nevladine organizacije (NVO). Prema tome, on je mogao da intervjuiše izbeglice van prostorija prihvatnog centra i da je mogao da nabavi fotografije koje su drugi snimili. Činjenica da bi za pribavljanje takvih informacija bila potrebna saradnja s drugima i kompilacija podataka ne osporava tvrdnju da su informacije bile dostupne iz alternativnih izvora.

34. Država je smatrala da je navodno mešanje – uskraćivanje pristupa podnosiocu predstavke – imalo pravni osnov budući da podnosilac predstavke prema domaćem zakonodavstvu nije imao materijalno pravo da pretenduje na taj pristup. Slično tome, Država je tvrdila da se tim mešanjem težilo legitimnom cilju zaštite prava drugih, konkretno zaštite privatnih života tražilaca azila, kako je to utvrđeno članom 8. Konvencije.

35. Država je naglasila unutrašnje polje slobodne procene koje ona u datom slučaju uživa u pogledu odobravanja pristupa traženim informacijama. To unutrašnje polje slobodne procene ograničeno je samo pretežnim interesom podnosioca predstavke da potkrepi svoje iskaze činjenicama kako bi mogao da izbegne građanskopravnu ili krivičnu odgovornost za tvrdnje koje se odnose na ostvarivanje javne vlasti i u situaciji u kojoj podnosilac predstavke nema na raspolaganju alternativne načine za pribavljanje potrebnih informacija.

36. Osim toga, Država nije bila u obavezi da prenese informacije koje su se sastojale od podataka o ličnosti s obzirom da obelodanjivanje takvih informacija nije bilo opravdano akutnom društvenom potrebom. Svaka pozitivna obaveza prema članu 10. mora se tumačiti u svetlu obaveze vlasti da poštuju i osiguraju uživanje drugih prava utvrđenih Konvencijom i da uspostave pravičnu ravnotežu ne samo između privatnog i javnog interesa već i između konkurentnih privatnih interesa – u datom slučaju tu je na jednoj strani pravo podnosioca predstavke da dobija informacije, po članu 10, dok je na drugoj strani pravo tražilaca azila na poštovanje njihovog privatnog života, po članu 8, pravo na život i fizički integritet, prema članovima 2. i 3, i pravo na slobodu ličnosti, prema članu 5. Konvencije.

37. Konačno, pozivajući se na predmet *Magyar Helsinki Bizottság protiv Mađarske* ([GC], br. 18030/11, ECHR 2016) Država je ukazala na to da u meri u kojoj je pravo na informacije obuhvaćeno članom 10. ono ne zahteva

da informacije budu dostupne u nekom specifičnom obliku, niti na specifičan način.

(b) Podnosilac predstavke

38. Podnosilac predstavke je naveo da je nameravao da izveštava o uslovima života koji preovlađuju u prihvatnim centrima u Mađarskoj na vrhuncu izbegličke krize u Mađarskoj.

39. Po njegovom razumevanju stvari, ovaj predmet se nije odnosio na pozitivnu obavezu Države da pruži informacije od javnog interesa, već na pitanje o tome u kojoj meri i pod kojim uslovima države mogu da odrede fizička ograničenja za novinarsko izveštavanje i prikupljanje vesti. Time što su podnosiocu predstavke uskratili mogućnost pristupa Prihvatnom centru, nacionalne vlasti su stale na put slobodnom protoku informacija. Sledstveno tome, javnost je onemogućena da se upozna s moralnim i političkim implikacijama izbegličke krize.

40. Podnosilac predstavke se složio da je, preko izveštaja nevladinih organizacija, imao indirektna saznanja o tome i da je mogao da pristupi informacijama „iz druge ruke” o uslovima koji vladaju u tom prihvatnom centru. Međutim, organizacijama civilnog društva je bio omogućen pristup prostorijama prihvatnog centra kako bi dostavile humanitarnu i pravnu pomoć, dok se od štampe, kao od nekog ko pribavlja i saopštava informacije i ko je čuvar javnog interesa očekuje da izveštava o svim događajima vrednim medijske pažnje i da javnosti pruži sredstvo za otkrivanje i formiranje mišljenja i ideja. Podnosilac predstavke je takođe ukazao na to da novinari imaju jedinstvene profesionalne standarde koje moraju da ispune pre no što objave materijal, a ti standardi nalažu da postoji „istraživački pogled na svet” da bi se mogle otkriti činjenice i detalji. Osim toga, nevladine organizacije imaju sopstvenu agendu i dužne su da izvršavaju svoje profesionalne obaveze kada je reč o informacijama koje prenose javnosti. Stoga nije bilo moguće otkriti kompletnu sliku o situaciji u prihvatnim centrima isključivo na osnovu izveštaja NVO.

41. Apsolutnom zabranom da novinar uđu u prihvatne centre isključena je mogućnost javnog nadzora nad određenim postupcima Države. Ako se vlastima dozvoli da zabrane pristup u prihvatne centre, to takođe znači da im se dozvoljava da zadrže monopol nad informacijama i mišljenjima koji se odnose na te centre, čime se javnost lišava uravnoteženih i objektivnih informacija o tražiocima azila.

42. Kada je reč o argumentu po kome on nije bio sprečen da objavi svoje mišljenje o sistemu odobravanja azila, o čemu svedoči činjenica da je objavio članak o jednom drugom prihvatnom centru, podnosilac predstavke je naveo da je njemu sistematski odbijan zahtev za ulazak u prihvatne centre i da je mogao da koristi samo informacije dobijene preko iskaza trećih lica, budući da mu nije bilo omogućeno da stekne lični utisak.

43. Podnosilac predstavke nije pred Sudom osporio da je to ograničenje imalo pravni osnov u mađarskom zakonodavstvu. On je takođe prihvatio da je sporna mera služila legitimnom cilju zaštite privatnosti lica koja su bila raseljena iz svojih domova zbog straha, kako je to utvrđeno u članu 8. Konvencije.

44. Kada je reč o srazmernosti mere, podnosilac predstavke je naveo da domaće vlasti nisu uzele u obzir obavezu Države da uspostavi ravnotežu između prava na privatnost tražilaca azila i poštovanja slobode štampe.

45. On je naveo da je u svom zahtevu za pristup centru razjasnio da se fotografije i snimci lica koja borave u centru sa kojih je moguće izvršiti njihovu identifikaciju mogu objaviti isključivo uz njihov pristanak; međutim, Kancelarija za imigracije i državljanstvo to nije uzela u razmatranje.

46. Iako se podnosilac predstavke složio da treba da postoje određena ograničenja kada je reč o izveštavanju iz izbegličkih kampova, u ovom slučaju se radilo o opštoj, pa samim tim nesrazmernoj zabrani da se uđe u takve objekte.

(c) Treća lica kao umešači

47. Treća lica kao umešači *Media Legal Defence Initiative* (Inicijativa za pravnu odbranu medija), *Index on Censorship* (Indeks cenzure), *Reporters Committee for Freedom of the Press* (Novinarski komitet za slobodu štampe), *European Publishers Council* (Savet evropskih izdavača), *PEN International*, *Hungarian Helsinki Committee* (Mađarski Helsinški odbor), *the Dutch Association of Journalists* (Holandsko udruženje novinara), *European Centre for Press and Media Freedom* (Evropski centar za slobodu štampe i medija) (u daljem tekstu: umešači), zajednički su tvrdili da prikupljanje vesti, koje je konkretna posledica prava na slobodu izražavanja i slobodu štampe, uživa zaštitu po članu 10. Konvencije.

48. Umešači su naveli da fizički pristup mestima događanja predstavlja ključnu komponentu delotvornog istraživačkog novinarstva. Fizički pristup omogućuje novinarima da razumeju kontekst u kome se odvijaju njihove priče i da neposredno posmatraju uslove i ponašanje na takvim mestima. Po mišljenju umešača, očigledno je iz sudske prakse ESLJP da konkretni oblici aktivnosti prikupljanja vesti spadaju u nadležnost Suda uprkos činjenici da se u tim predmetima ne radi o ograničenju mogućnosti objavljivanja, niti o osuđujućoj presudi.

49. Umešači su takođe ukazali na to da je u sudskoj praksi mnogih država u kojima se poštuje načelo precedentnog prava priznat suštinski značaj prikupljanja vesti za ostvarivanje prava na slobodu izražavanja.

50. Umešači tvrde da, ako se novinarima spreči ulazak na mesta na kojima se odvijaju važni događaji i neposredno izveštavanje sa tih događaja, oni ne mogu delotvorno da izveštavaju o njima i ne mogu da ostvare svoju ulogu „čuvara javnog interesa”. U tom smislu, fizičko ograničenje novinarskog pristupa određenim mestima ili događajima istovetno je sa mešanjem u

njihove aktivnosti na planu prikupljanja vesti, kao i sa mešanjem u prava po članu 10. Konvencije.

51. Kada je reč o potrebi da se umešaju, umešači su naveli da ograničenja koja Država uvodi na fizički pristup novinara određenim mestima ili događajima moraju podlegati pomnom nadzoru ESLJP. Kada se procenjuje pitanje da li je ograničenje pristupa određenim lokacijama neophodno, umešači preporučuju da ESLJP uzme u obzir sledeće činioce: a) da li je trebalo da pristup tom mestu bude ostvaren u svrhu izveštavanja o temi od opšteg javnog interesa; b) da li je Država imala monopol na informacije; c) da li je odbijanje da se odobri pristup tom mestu predstavljalo mešanje u prava trećih lica zajamčena članom 10; d) da li je pristup trebalo da bude ostvaren u svrhu promovisanja prava posebno osetljivih pojedinaca; e) da li je postojala mogućnost da pristup izazove poremećaj u legitimnim aktivnostima koje vlasti na tom mestu sprovode u interesu javnosti; f) da li je postojala mogućnost da se pomoću manje restriktivnih mera zaštite drugi interesi ili prava koji su mogli biti ugroženi i g) da li je bilo obezbeđeno dovoljno zaštitnih mehanizama da se spreči proizvoljna zloupotreba.

2. Ocena Suda

(a) Da li je bilo „mešanja” u prava podnosioca predstavke prema članu 10?

52. ESLJP je ranije već ustanovio da prikupljanje informacija predstavlja jedan od bitnih pripremnih koraka u novinarstvu i da je samim tim inherentan i zaštićeni činilac slobode štampe (vidi *Dammann protiv Švajcarske*, br. 77551/01, stav 52, 25. april 2006). Prepreke koje se stvaraju kako bi se omeo pristup informacijama koje su od javnog interesa mogu one koji rade u medijima ili u srodnim oblastima obeshrabrili u njihovom insistiranju na takvim pitanjima. Usled toga, mediji više ne bi bili u mogućnosti da igraju svoju životno značajnu ulogu „čuvara javnog interesa”, a sve bi se to negativno odrazilo na njihovu sposobnost da pruže tačne i pouzdane informacije (vidi *Shapovalov protiv Ukrajine*, br. 45835/05, stav 68, 31. jul 2012. i *Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske*, br. 37374/05, stav 38, 14. april 2009).

53. ESLJP ističe da je podnosiocu predstavke, novinaru po profesiji, uskraćena mogućnost pristupa Prihvatnom centru u kome je želeo da intervjuiše lica koja tamo borave za svoj članak o konkretnoj temi uslova života tražilaca azila.

54. ESLJP smatra da je odbijanje vlasti da dozvole podnosiocu predstavke da intervjuiše i fotografiše lica koja borave u prihvatnom centru sprečilo podnosioca da iz prve ruke prikupi podatke i da proveriti informacije o uslovima boravka u azilantskom pritvoru koje je dobio iz drugih izvora, što je sve predstavljalo mešanje u ostvarivanje njegovog prava na slobodu izražavanja u tom smislu što je onemogućilo prethodni korak koji je podnosilac trebalo da preduzme pre objavljivanja – to jest ono što se naziva

novinarskim istraživanjem (vidi, *mutatis mutandis*, *Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG protiv Švajcarske*, br. 34124/06, stav 41, 21. jun 2012, gde je Sud doneo istovetan zaključak u vezi sa odbijanjem da se ovlasti jedna privatna radio-difuzna kuća da snima unutar zatvora i na taj način pripremi emisiju i intervju jednog zatvorenika).

55. Stoga mora biti odbačena primedba Države da je pritužba podnosioca predstavke inkompatibilna *ratione materiae* i *ratione personae* sa odredbama Konvencije (vidi stavove 21–26. gore).

56. Ostaje da se utvrdi da li je mešanje bilo opravdano prema članu 10. stav 2. Konvencije.

(b) Da li je mešanje bilo „propisano zakonom” i da li je služilo legitimnom cilju?

57. ESLJP primećuje da podnosilac predstavke nije osporio zakonitost predmetne mere. Stoga je sam Sud spreman da prihvati da je ograničenje pristupa podnosioca predstavke prihvatnom centru bilo zasnovano na članu 2. Ukaza br. 52/2007 (XII.11) Ministarstva pravde (vidi stav 12, gore) i ispunjava zahtev da mešanje bude „propisano zakonom”.

58. Osim toga, nema spora između stranaka kada je reč o tome da li se ograničenjem slobode izražavanja podnosioca predstavke težilo legitimnom cilju zaštite privatnih života tražilaca azila i stanovnika kampa i Sud nema nikakvog razloga da zauzme drugačiji stav.

(c) Da li je mešanje bilo „neophodno u demokratskom društvu”?

59. Opšta načela u vezi s pitanjem da li je mešanje u slobodu izražavanja „neophodno u demokratskom društvu” ponovo su utvrđena u predmetu *Bédat protiv Švajcarske* ([GC], br. 56925/08, stav 48, 29. mart 2016):

(i) Sloboda izražavanja mišljenja predstavlja jedan od suštinskih osnova demokratskog društva i jedan od osnovnih uslova za njegovo napredovanje i traganje za samoostvarenjem svakog pojedinca. Prema članu 10. stav 2. sloboda izražavanja nije primenljiva samo na „informacije” ili „ideje” koje se primaju povoljno ili se smatraju neuvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju, već i na one ideje koje vređaju, šokiraju ili uznemiruju. To su zahtevi pluralizma, tolerancije i širokogrudnosti u stavovima bez kojih nema „demokratskog društva”. Kako je utvrđeno u članu 10, ta sloboda se može podvrgnuti izuzecima, koji... moraju, međutim, biti usko tumačeni, a neophodnost svakog takvog ograničenja mora biti ubedljivo utvrđena...

(ii) Pridev „neophodni” u smislu u kome je ta reč upotrebljena u članu 10. stav 2. podrazumeva postojanje „nasušne društvene potrebe”. Visoke strane ugovornice imaju određeno unutrašnje polje slobodne procene kada utvrđuju da li ta potreba postoji, ali je ta slobodna procena praćena evropskim nadzorom koji se odnosi kako na zakonodavstvo i odluke o primeni zakona, tako čak i na odluke koje donose nezavisni sudovi. Stoga je ESLJP vlastan da donosi konačnu odluku o tome da li je „ograničenje” kompatibilno sa slobodom izražavanja koja je zajemčena članom 10. Konvencije.

(iii) Nije zadatak Evropskog suda da prilikom ostvarivanja svojih sudskih funkcija zauzme mesto nadležnih nacionalnih organa, već da u svetlu člana 10. preispita odluke koje su ti organi doneli u okviru svoje nadležnosti da sagledaju situaciju. To ne znači

da je nadzor ograničen na to da se utvrdi da li je tužena država svoja diskreciona ovlašćenja ostvarivala razumno, pažljivo i u dobroj veri; ono što Sud treba da učini jeste da razmotri mešanje koje je predmet pritužbe u svetlu predmeta u celini i da utvrdi da li je to mešanje bilo „srazmerno legitimnom cilju kome se težilo” i da li su razlozi na koje su se nacionalne vlasti pozvale kako bi to mešanje obrazložile bili „relevantni i dovoljni”... Postupajući na taj način Evropski sud treba da se uveri da su nacionalne vlasti primenile standarde koji su u skladu s načelima utvrđenim u članu 10. Konvencije i da su se, osim toga, pozvale na prihvatljivu procenu odgovarajućih činjenica...

60. ESLJP primećuje da se članak koji je podnosilac predstavke nameravao da pripremi odnosio na uslove u kojima su u Prihvatnom centru smešteni tražioci azila. U predmetno vreme na teritoriju Mađarske ulazio je veliki broj tražilaca azila i ta situacija je uobičajeno nazivana „izbegličkom krizom” i o njoj su mediji naširoko izveštavali. Prihvatni centar o kome je reč bio je predmet istrage Poverenika za osnovna prava, koji je ustanovio da životni uslovi u tom centru spadaju u nečovečno i ponižavajuće postupanje (vidi stav 8, gore).

61. Javni interes za izveštavanje sa određenih mesta posebno je relevantan onda kada se radi o načinu na koji vlasti postupaju prema osetljivim grupama. Uloga „čuvara javnog interesa” koju mediji imaju postaje izuzetno značajna upravo u tom kontekstu zato što je prisustvo medija jemstvo da se vlasti mogu smatrati odgovornima za svoje ponašanje (vidi, *mutatis mutandis*, *Pentikäinen protiv Finske* [GC], br. 11882/10, stav 89, ECHR 2015). Stoga je sasvim nesporno da je vredno novinske pažnje i da ima veliki javni značaj pitanje o tome na koji su način smeštena lica koja borave u državnim prihvatnim centrima, da li država ispunjava svoje međunarodne obaveze prema tražiocima azila i da li ta ranjiva grupa ima mogućnost da u potpunosti ostvaruje svoja ljudska prava.

62. Stoga je ESLJP uveren da se članak koji je podnosilac predstavke nameravao da pripremi odnosio na pitanje od javnog interesa, gde ima malo prostora za ograničenje slobode izražavanja, prema članu 10. stav 2. Konvencije (vidi *Bédat*, gore naveden, stav 49).

63. S obzirom na sve te razloge i razmatranja, ESLJP zaključuje da je bilo potrebno da domaće vlasti obrate naročitu pažnju na javni interes koji se pridaje zahtevu podnosioca predstavke, a taj zahtev se prvenstveno sastojao u tome što je on tražio da mu se omogući da kao očevidac sačini izveštaj o uslovima koji preovlađuju u tom objektu. Međutim, Sud ne može da izbegne zaključak da je odluka koju je doneo *OIN* kada je podnosiocu predstavke odbio zahtev za pristup Prihvatnom centru (vidi stav 9, gore) doneta bez trezvenog razmišljanja o njegovom interesu koji je imao kao novinar da sprovede to istraživanje ili o interesu javnosti da dobije informacije o jednom pitanju od javnog interesa.

64. Kada je reč o interesu tužene stranke da se spreči podnosilac predstavke da intervjuiše tražioce azila i da pravi fotografije u samom tom prihvatnom centru, domaće vlasti i država su smatrale da bi se, ako bi se

podnosiocu predstavke dozvolio pristup Prihvatnom centru kao novinaru, mogli ugroziti bezbednost i privatni životi izbeglica i tražilaca azila.

65. Po mišljenju Suda, razlozi koje su naveli *OIN* i tužena država bili su nesumnjivo „relevantni” u smislu testa neophodnosti koji se primenjuje prema članu 10. stav 2. Sada će Sud razmotriti i da li su ti razlozi bili „dovoljni”.

66. ESLJP u tom kontekstu zapaža da na osnovu uporednopravnih podataka koji su mu dostupni, u Evropi, po svemu sudeći, ne postoji konsenzus kada je reč o pristupu medija objektima u kojima se smeštaju tražioci azila (vidi stavove 17–19, gore). U meri u kojoj to odsustvo evropskog konsenzusa proističe iz različitih shvatanja kada je reč o načinu na koji se u prihvatnim centrima mogu najbolje osigurati prava tražilaca azila, ESLJP je spreman da prihvati nešto šire unutrašnje polje slobodne procene nego što bi ga inače odobrio kada je reč o ograničenjima na objavljivanje materijala koji se odnosi na pitanje od velikog javnog interesa. Isto tako, Sud ponovo naglašava da kada je reč o ulasku novinara u objekte u kojima su smešteni tražioci azila, većina država članica zahteva da se postave izvesna ograničenja za takve posete u pogledu vremena, mesta i načina na koji se one institucionalno uređuju, kao i u pogledu zaštite prava lica koja u tim objektima borave.

67. Međutim, čak i pošto je uzeo u obzir taj dodatni prostor slobode u odlučivanju nadležnih organa, ESLJP nije uveren da su ti domaći organi u dovoljnoj meri razmotrili pitanje da li je odbijanje zahteva za pristup i vođenje novinarskog istraživanja unutar prihvatnog centra bilo, s obzirom na postojeće okolnosti, zaista neophodno zbog zaštite privatnog života i bezbednosti tražilaca azila.

68. U ovom konkretnom slučaju, materijal koji je podnosilac predstavke nameravao da prikupi, iako po samoj svojoj prirodi tangira privatne živote drugih, ipak se nije ticao informacija koje bi se prikupljale u senzacionalističke ili kakve druge svrhe [vidi, nasuprot tome, *Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske* [GC], br. 40454/07, stav 101 *in fine*, ECHR 2015 (izvodi)], već se pre odnosio na one aspekte života tražilaca azila koji jesu u javnom interesu, naročito na uslove života i način na koji prema tim ljudima postupaju mađarske vlasti.

69. Osim toga, podnosilac predstavke je objasnio da će fotografisati samo one pojedince koji za to prethodno budu dali saglasnost i da će, ako to bude potrebno, dobiti od njih pismena ovlašćenja (vidi stav 8, gore). Čini se da *OIN* uopšte nije uzeo u obzir taj argument. U takvim uslovima, oslanjanje na potencijalno dejstvo istraživanja po privatni život ljudi smeštenih u prihvatnom centru, iako je relevantno, nije bilo dovoljno da se njime opravda mešanje u slobodu izražavanja podnosioca predstavke.

70. Isto to važi i za potrebu da se zaštiti bezbednost tražilaca azila. ESLJP primećuje da ni domaće vlasti ni Država nisu ukazali na to u kom je to smislu bezbednost tražilaca azila mogla da bude praktično ugrožena predloženim

istraživanjem, naročito ako je to istraživanje trebalo da se odvija isključivo uz saglasnost lica o kojima je reč.

71. Konačno, ESLJP smatra da je neophodno da se pozabavi podneskom države u kome ona tvrdi da je podnosilac predstavke mogao da ima mogućnost da prikuplja informacije iz drugih, posrednih izvora i u drugom formatu, uključujući fotografisanje i vođenje intervjua van centra ili je to mogao da učini preko informacija koje su objavile međunarodne organizacije i različite NVO (vidi stav 33, gore).

72. Iako je tačno da su izvesne informacije o Prihvatnom centru bile dostupne zahvaljujući aktivnostima monitoringa koje sprovode razne NVO, ESLJP uzima u obzir argument podnosioca predstavke po kome su ti izveštaji NVO nužno usredsređeni na različite tematske oblasti i možda nisu obuhvatili sva pitanja koja je podnosilac predstavke nameravao da ispita (vidi stav 40, gore).

73. Slično tome, informacije pribavljene van Prihvatnog centra nisu morale, u očima javnosti, imati istu onu vrednost i pouzdanost kakvu bi imali podaci iz prve ruke da je podnosilac predstavke mogao da ih pribavi tako što bi lično ušao u Prihvatni centar. Osim toga, informacije dobijene od tih drugih izvora mogle su biti prikupljene u neke druge svrhe, a ne u one svrhe u koje je želeo da ih prikupi podnosilac predstavke, a on sam ne bi bio u prilici da proverava njihovu verodostojnost.

74. U svakom slučaju, ESLJP je ranije već utvrđivao da član 10. ne štiti samo suštinu ideja i informacija koje su izražene nego i oblik u kome su one prenete. Stoga ni nacionalni sudovi ni, svakako, sam Sud ne mogu da zamenjuju svojim sopstvenim mišljenjima mišljenje štampe o tome koju bi tehniku izveštavanja trebalo da prihvate novinari (vidi *Stoll protiv Švajcarske* [GC], br. 69698/01, stav 146, ECHR 2007-V). Prema tome, postojanje drugih alternativa neposrednom prikupljanju vesti u Prihvatnom centru nije moglo da ukloni interes podnosioca predstavke da vodi neposredne razgovore o životnim uslovima u centru i da stekne neposredni utisak o tome. U takvim okolnostima, dostupnost drugih oblika i sredstava za istraživanje nije predstavljalo dovoljan razlog da se opravda predmetno mešanje, niti da se otkloni šteta naneta odbijanjem izdavanja dozvole za ulazak u Prihvatni centar.

75. Konačno, suštinski iz istog onog razloga iz koga odluka *OIN* nije bila upravna odluka u smislu člana 12. Zakona o upravnom postupku br. CXL iz 2004. (vidi stav 10, gore), nije postojala nikakva pravna mogućnost da podnosilac predstavke dokaže da mu je neophodno da uđe u Prihvatni centar kako bi mogao da ostvari svoje pravo na saopštavanje informacija; isto tako domaći sudovi su bili sprečeni da obave valjanu analizu srazmernosti (vidi, *mutatis mutandis*, *Lombardi Vallauri protiv Italije*, br. 39128/05, stavovi 45–46, 20. oktobar 2009; *Baka protiv Mađarske* [GC], br. 20261/12, stav 161, 23. jun 2016; kao i *Aydoğan i Dara Radyo Televizyon Yayincılık Anonim Şirketi protiv Turske*, br. 12261/06, stavovi 52–54, 13. februar 2018).

76. U zaključku, ESLJP prihvata da su domaće vlasti u boljem položaju od njega samog da kažu da li je i u kojoj meri pristup Prihvatnom centru kompatibilan sa obavezom vlasti da štite prava tražilaca azila. Međutim, s obzirom na važnost medija u demokratskom društvu i izveštavanja o pitanjima od znatnog javnog interesa, ESLJP smatra da potreba da se ograniči sloboda izražavanja mora biti uverljivo dokazana. U ovom konkretnom slučaju, s obzirom na prilično lakonsko obrazloženje koje je izneo *OIN* i na činjenicu da u odluci tog organa nije bilo stvarnog odmeravanja i uravnotežavanja interesa o kojima je reč, domaće vlasti su, po mišljenju ESLJP, propustile da uverljivo dokažu da je odbijanje izdavanja dozvole za ulazak u Prihvatni centar i sprovođenje istraživanja u njemu – a to odbijanje je bilo apsolutno – bilo srazmerno ciljevima kojima se težilo i da je na taj način tim odbijanjem zadovoljena „nasušna društvena potreba”.

77. Iz sveta toga sledi da je u datom slučaju bio povređen član 10. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 13. KONVENCIJE

78. Podnosilac predstavke se pritužio na povredu člana 13. Konvencije budući da u unutrašnjem pravu nije postojao pravni lek za sporne odluke. Član 13. Konvencije glasi kako sledi:

Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

A. Prihvatljivost

79. ESLJP primećuje da je ova pritužba povezana sa gore razmatranom pritužbom i stoga i ona mora biti proglašena prihvatljivom.

B. Meritum

80. S obzirom na gore navedeni zaključak koji se odnosi na član 10. Konvencije (vidi stav 77, gore), ESLJP smatra da nije potrebno da ispituje meritum pritužbe po osnovu člana 13. Konvencije.

III. PRIMENA ČLANA 41. KONVENCIJE

81. Član 41. Konvencije glasi kako sledi:

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo delimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

A. Šteta

82. Podnosilac predstavke je tražio iznos od 4.000 evra na ime nematerijalne štete.

83. Država je taj zahtev osporila.

84. ESLJP smatra da je u okolnostima ovog konkretnog predmeta samo utvrđivanje povrede prava dovoljno pravično zadovoljenje za nematerijalnu štetu koju je podnosilac predstavke pretrpeo.

B. Troškovi i izdaci

85. Podnosilac predstavke je takođe tražio 2.625 evra uz dodatak PDV za pravne troškove pred domaćim organima i pred Evropskim sudom. Taj iznos odgovara broju od 105 sati advokatskog rada koliko je fakturisao njegov advokat.

86. Država je osporila taj zahtev.

87. Prema sudskoj praksi ESLJP, podnosilac predstavke ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u meri za koju je dokazano da su ti troškovi stvarno i nužno podneti i da su naznačeni u razumnom iznosu. U ovom konkretnom slučaju, imajući uvid u dokumente koje poseduje i gore navedene kriterijume, Sud smatra da je razumno da dosudi celokupan traženi iznos.

C. Zatezna kamata

88. Sud smatra da je primereno da zatezna kamata bude zasnovana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena.

IZ SVIH NAVEDENIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. *Pridružuje* raspravi o meritumu prethodne primedbe Države u pogledu kompatibilnosti predstavke *ratione materiae* i *ratione personae* i odbacuje te primedbe;
2. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;
3. *Smatra* da je povređen član 10. Konvencije;
4. *Smatra* da nema potrebe da posebno razmatra pritužbu po osnovu člana 13. Konvencije;

5. *Smatra* da zaključak o povredi prava sam po sebi predstavlja dovoljno pravično zadovoljenje na ime nematerijalne štete koju je podnosilac predstavke pretrpeo;
6. *Utvrdjuje*
 - (a) da je tužena država dužna da isplati podnosiocu predstavke, u roku od tri meseca od datuma kada ova presuda postane pravnosnažna u skladu sa članom 44. stav 2. Konvencije, iznos od 2.625 evra (dve hiljade šest stotina i dvadeset pet evra), zajedno sa svim porezom koji se može naplatiti, s tim što taj iznos treba da bude pretvoren u domaću valutu tužene države po kursu važećem na dan isplate;
 - (b) da po isteku gore navedena tri meseca do isplate treba platiti običnu kamatu na gore navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena;
7. *Odbija* preostali deo zahteva podnosioca predstavke za pravično zadovoljenje.

Sastavljeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pismenoj formi 8. oktobra 2019, saglasno Pravilu 77. stavovi 2. i 3. Poslovnika Suda.

Andrea Tamietti
Zamenik sekretara

Ganna Yudkivska
Predsednik

Prevod ove presude je objavljen u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019-2022” i projekta „Sloboda izražavanja i sloboda medija u Srbiji (JUFREX)”. Ovaj nezvanični prevod se objavljuje uz podršku Evropske unije i Saveta Evrope, ali pod isključivom odgovornošću prevodilaca. Izraženi stavovi ne izražavaju nužno mišljenja Evropske unije.

Zemlje članice Evropske unije su odlučile da udruže svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno su izgradile stabilno okruženje, demokratiju i održivi razvoj zadržavajući kulturnu raznolikost, toleranciju i individualne slobode. Evropska unija je posvećena deljenju svojih dostignuća i vrednosti sa zemljama i narodima van svojih granica.

www.europa.eu

Prevod sufinansiran
od strane Evropske unije

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 47 država, uključujući sve članice Evropske unije. Sve države članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primenu Konvencije u državama članicama.

www.coe.int

